

TIJDIG HERKENNEN VAN PUPS DIE EEN VERHOOGD RISICO VERTONEN OP GEDRAGSPROBLEMEN

DOEL:

Doorverwijzing van pups die risicogedrag vertonen naar een gedragsdierenarts.

Voor eigenaars en dierenartsen is het niet altijd gemakkelijk om in te schatten wat "normaal" puppygedrag is en wat niet. Deze leidraad heeft als doel om **pups te herkennen** die een **verhoogd risico** hebben om **gedragsproblemen te ontwikkelen**.

Door deze pups tijdig door te verwijzen naar een gedragsdierenarts kan het risico op het ontwikkelen van gedragsproblemen, zoals angst, agressie, overactiviteit, enz., beperkt worden.

HOE ONTWIKKELEN GEDRAGSPROBLEMEN?

Sommige gedragingen zijn natuurlijk gedrag voor de hond, dat als ongewenst beschouwd wordt door de eigenaars, zoals graven, blaffen of opspringen. Met de juiste begeleiding kan de hond gedrag leren vertonen dat aanvaardbaar is. Anderzijds kunnen gedragsproblemen een indicatie zijn dat een hond moeite heeft om zich aan te passen. Het is dan zeer belangrijk de oorzaak van dit verminderd aanpassingsvermogen te achterhalen. In sommige gevallen kunnen medische condities aan de basis liggen, maar vaak zijn de ongewenste gedragingen tevergeefse pogingen om zich aan te passen aan specifieke situaties (Mills et al., 2013).

Uit onderzoek (Lensen, 2016) is gebleken dat het risico op gedragsproblemen bij honden o.a. samenhangt met:

- **de reactiviteit**, incl. het vermogen en snelheid van herstel (m.a.w. de duur van "arousal")
- **de strategie** waarmee een hond omgaat met stressvolle situaties: actief (excitatie) / passief (inhibitie)

Gebaseerd op deze parameters kunnen in grote lijnen vier verschillende types honden onderscheiden worden (volgens het model van Koolhaas et al., 2010):

	Actief	Passief
Lage reactiviteit	Vooraf 'zelfverzekerde' honden: beweeglijk, exploratief, speels springen/blaffen, ...	'Meegaande' honden, op hun gemak: relatief weinig beweging en weinig (negatieve) reacties op de omgeving
Hoge reactiviteit	'Paniekerige' honden: beweeglijk (actieve ontwijking), springen, grommen/blaffen, ...	'Timide' honden: relatief weinig beweging (rigide), lijken amper te reageren op de omgeving

Met name de onderste groep heeft een verhoogd risico op het ontwikkelen van gedragsproblemen. Reactieve dieren hebben namelijk een verhoogde neiging tot (fysiologische) opwinding en vertonen versterkte reacties op omgevingsprikkel. Daardoor zijn deze dieren zeer gevoelig voor stress en zullen ze sneller gedragsproblemen ontwikkelen (zie fig. 1).

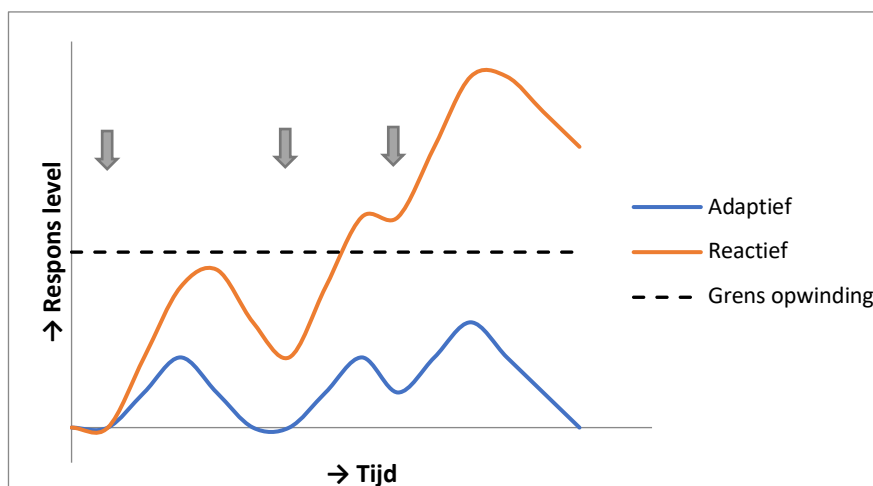

Fig. 1 Hypothetisch voorbeeld van twee honden met een adaptieve vs. reactieve respons

De pijlen geven het moment van een externe prikkel weer, de grafiek toont de intensiteit waarmee de honden hierop reageren; gebaseerd op Overall (2013; p. 50)

Belangrijk om te onthouden:

- Activiteit als dusdanig is niet veelzeggend, er moet altijd gelet worden op de stress-signalen die een hond vertoont (zie volgende alinea)
- Honden die kalm (passief) of speels (overmatig opgewonden) lijken, zijn niet noodzakelijk zonder stress!
- Bovenstaande indeling is een richtlijn, men moet tijdens de observatie goed rekening houden met de stress-signalen en temperament van het individu, alsook eventuele ras-specifieke eigenschappen.

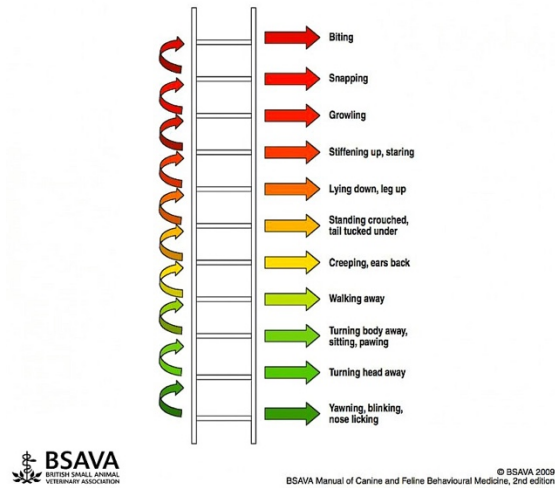
HOE HERKEN JE EEN RISICOPUP?

Eerste signalen van risicopups zijn reeds te herkennen in het gedrag dat de pup vertoont in de **wachtzaal**, tijdens het **binnenkomen** in de consultatiekamer en het gedrag **tijdens de consultatie**. Daarnaast is het uiteraard belangrijk voldoende aandacht te besteden aan de **opmerkingen en de bezorgdheden van de eigenaar over het gedrag van zijn pup** (Roshier & McBride, 2013). Ook de **interactie** van de eigenaar met zijn pup is veelzeggend.

Stress-signalen kunnen wijzen op een verhoogd risico en mogen niet over het hoofd gezien worden. De ladder van agressie geeft weer hoe een hond zal overgaan tot agressie als de stress-signalen niet herkend en gerespecteerd worden. Als de pup zich bedreigd voelt en stress-signalen vertoont en de dreiging niet weg gaat, zal hij signalen gebruiken hoger op de ladder van agressie.

Enkele voorbeelden van stress-signalen: geeuwen, hijgen, lippen/neus likken, oogwit tonen, zichzelf krabben, uitschudden, hoofd wegdraaien, weggaan, snoepje weigeren, overdreven alert, nerveus rondlopen, bezorgde blik, verstijven, lage houding, oren lager, staart lager, beven, plassen, verstijven, fixeren, grommen, blaffen, happen, bijten, op rug liggen (niet ontspannen), snuffelen (niet ontspannen), ...

Uiteraard moeten deze signalen steeds in de juiste context gezien worden.

Enkele voorbeelden van **gedrag in de dierenartsenpraktijk** van pups met een verhoogd risico. De pup die:

- overgevoelig is bij aanraking. Dit kan zich uiten van vermijdingsgedrag tot agressie.
- geen of weinig contact zoekt met de dierenarts.
- geïnhibeerd gedrag vertoont (geen exploratie, beven).
- overdreven exploreert.
- zeer onrustig is en snel schrikt van alle of bepaalde prikkels. Hierbij is het belangrijk te letten op de snelheid van herstel en de intensiteit van de reactie.
- signalen van agressie vertoont: fixeren, tanden tonen, grommen, happen, bijten.
- vocaliseert: janken, piepen, gespannen blaffen.
- zich sterk verweert als hij wordt vastgehouden.

Enkele voorbeelden van gedrag van pups met een verhoogd risico die **eigenaars** kunnen vermelden. De pup die:

- moeilijk zindelijk raakt.
- niet graag naar buiten wil.
- schrikt van geluiden en niet snel herstelt.
- angstig reageert.
- te wild speelt en/of te fel hapt tijdens het spel.
- niet wil spelen.
- een gebrekkige zelfcontrole heeft, zoals te fel opspringen, achterna lopen en happen.

- zich te fel hecht aan één enkele persoon of de eigenaar overal volgt in huis.
- moeilijk of niet alleen kan blijven: vocaliseren, onzindelijk, destructief gedrag, enz.
- gromt en/of bijt als hij gepakt wordt.
- agressief gedrag vertoont, zoals fixeren, grommen, happen, bijten, tanden tonen.
- vermijdingsgedrag vertoont.
- nooit rustig is.

WAT TE DOEN BIJ RISICOPUPS?

Indien de pup een van deze **gedragingen** vertoont, is het aangewezen de pup door te verwijzen naar een gedragsdierenarts.

Ook als je te maken hebt met een **eigenaar die onvoldoende kennis** heeft over hondengedrag, de opvoeding van honden of **verkeerd omgaat** met zijn hond, is het belangrijk deze door te verwijzen.

De VDWE is bij uitstek de aangewezen groep om eigenaars met deze pups te begeleiden om zo gedragsproblemen te voorkomen. Indien er reeds een gedragsprobleem is opgetreden zullen zij dit ook kunnen behandelen.

AANDACHTSPUNTEN

Voor een pup kunnen de eerste consultaties wat overweldigend zijn. De pup heeft meestal een autoriteit achter de rug, moet in een drukke wachtzaal een tijdje wachten, wordt onderworpen aan een uitgebreid lichamelijk onderzoek dat vaak snel moet gebeuren, enz. Door de combinatie van deze verschillende stressoren, kan het voor een pup soms wat te veel worden.

Enkele tips om de pup niet te zwaar te belasten tijdens de eerste consultaties:

- Laat de pup op afspraak komen op een rustig moment.
- Geef de pup de tijd om de consultatieruimte te exploreren terwijl je alvast de administratie en de anamnese doet.

- Neem je tijd voor het lichamelijk onderzoek en forceer de pup niet.
- Voorzie eventueel een kennismakingsconsult zonder pijnlijke medische handelingen.

Uiteraard is het niet vertonen van bovenstaande signalen geen garantie om geen gedragsprobleem te ontwikkelen. Evenmin zal het vertonen van deze signalen niet noodzakelijk leiden tot gedragsproblemen. Door snel in te grijpen zullen veel pups en hun eigenaars tijdig geholpen kunnen worden voordat er grote(re) gedragsproblemen optreden.

REFERENTIES

- Döring, D., Roscher, A., Scheipl, F., Küchenhoff, H., Erhard, M.H., 2009. Fear-related behaviour of dogs in veterinary practice. *The Veterinary Journal* 182, 38–43.
- Godbout, M., Palestrini, C., Beauchamp, G., Frank, D., 2007. Puppy behavior at the veterinary clinic: A pilot study. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and Research* 2, 126–135.
- Koolhaas, J.M., de Boer, S.F., Coppens, C.M., Buwalda, B., 2010. Neuroendocrinology of coping styles: Towards understanding the biology of individual variation. *Frontiers in Neuroendocrinology* 31, 307–321.
- Lensen, C.M.M., 2016. Behavioural and physiological parameters indicative of potential behaviour problems in dogs. PhD thesis, University of Namur & Ghent University, Belgium.
- Mills, D.S., 2003. Medical paradigms for the study of problem behaviour: a critical review. *Applied Animal Behaviour Science* 81, 265–277.
- Roshier, A.L., McBride, E.A., 2013. Canine behaviour problems: discussions between veterinarians and dog owners during annual booster consultations. *Veterinary Record* 172, 235.